
Mulighedskatalog - Sønder Lem Vig (N32-1)

Oplysninger i denne rapport afspejler kun forfatterens holdning. EU Kommissionen er ikke ansvarlig for nogen brug af disse oplysninger.

April 2021

SKIVE KOMMUNE

LIFE IP NATUREMAN

Indhold

1. Overblik.....	3
2. Indledning	4
3. Yderligere forundersøgelser	4
3.1. Hydrologiske og botaniske forundersøgelser	4
3.2. Ejendomsræssige forundersøgelser	5
4. Komplementære projekter	5
4.1. Sammenhængende arealer i Natura 2000	5
4.2. Rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning.....	5
5. Muligheder i området.....	6
5.1. Afgræsning.....	6
Tidsplan.....	6
Mulige effekter	6
5.2. Rydning	7
Tidsplan.....	7
Mulige effekter	7
5.3. Naturlig hydrologi.....	7
Tidsplan	8
Mulige effekter	8
5.4. Jordfordeling.....	8
Tidsplan	8
Mulige effekter	9
5.5. Formidling og rekreative faciliteter	9
6. LIFE IP Natureman aktioner til projektet	9
Bilag 1. Kortlagt habitatnatur i projektområdet.....	10
Bilag 2. Kort over planlagte og realiserede aktioner i projektområdet.....	11
Bilag 3. Kort med mulige indhegninger i projektområdet.....	12
Bilag 4. Støtteberettigede arealer til tilskud til rydning fra Landdistriktsprogrammet.....	13
Bilag 5. Kort der viser lodsejere, der har vist interesse for jordfordeling	14

1. Overblik

Projektområdet ligger inden for Natura 2000-område nr. 32 Sønder Lem Vig og Geddal Strandenge (se figur 1).

Projektområdet er specielt udpeget på grund af en væsentlig tilstedeværelse af naturtyperne lagune, strandeng, kransnålealge-sø og rigkær. De generelle mål for området er at prioritere indsats på naturtyperne rigkær og strandvold med flerårige plantearter. (Miljøstyrelsen, 2016)

Projektområdet er udvalgt på grund af forekomsten af rigkær på nordsiden af søen (se bilag 1). Målet er at sikre en hensigtsmæssig drift og pleje, samt skabe sammenhæng mellem arealerne hvor det er muligt. Der er i alt 30 ha rigkær kortlagt inden for projektområdet. 75 % af områdets rigkær er i moderat tilstand, hvilket primært skyldes tilgroning med høje urter/græsser og vedplanter samt afvanding (Miljøstyrelsen, 2020).

Den overordnede vision for området er at sikre gunstig bevaringsstatus for rigkærene, ved at:

- Sikre pleje af rigkærene
- Øge arealet af rigkærene, hvor det er muligt, samt sikre sammenhæng mellem disse
- Etablere en mere naturlig hydrologi i området

Visionen er at få samlet større driftsenheder, som kan afgræses med ekstensive kvægracer, der kan gå ude hele året rundt. Dette vil sammenbinde forekomsterne af rigkær samt øge mulighed for spredning af arter. Etablering af en mere naturlig hydrologi vil muliggøre, at arealet med rigkær udvides, at eksisterende rigkær får en bedre naturtilstand, samt at der opstår nye forekomster af rigkær i projektområdet.

Figur 1. Kortet viser Natura 2000-område nr. 32 (grøn skravering). Den røde linje angiver den del af habitatområdet, der ligger i Skive Kommune og som indgår i Life projektet.

2. Indledning

I 2019 blev der afholdt fælles møder og formidlingstur i området. Til møderne blev der drøftet muligheder for afgræsning, tilskud til sammenhængende natur i Natura 2000, jordfordeling og hydrologiske forundersøgelser.

Den store interesse i ordningen *Tilskud til sammenhængende arealer i Natura 2000* resulterede i, at der blev indsendt en ansøgning om tilskud til sammenhængende arealer i Natura 2000. Miljøstyrelsen har givet tilskud til permanent ekstensivering af i alt 53,7 ha i projektområdet. Heraf var 16,18 ha omdriftsarealer, mens 27 ha var permanent græs og 10,6 ha naturarealer.

På grund af interessen blandt lodsejere i afgræsning, er der arbejdet videre med græsningsprojekter og der er indsendt en ansøgning til Landbrugsstyrelsen om tilskud til hegn og græsningsfaciliteter via ordningen *Rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning*. Desuden er der ryddet et rigkærsareal, som skal afgræses af kreaturer.

En lodsejer har vist interesse for at lave hydrologiske tiltag, og der er derfor planlagt hydrologiske tiltag på et areal på den vestlige del af projektområdet.

Tabel 1 viser en oversigt over de planlagte og gennemførte aktioner i projektområdet. Bilag 2 viser et kort over de planlagte og realiserede aktioner i projektområdet.

Aktion	Areal (ha)	Finansiering	Tidsplan	Status
A2 Udarbejdelse af ansøgning samt projektudvikling og facilitering af komplementære projekter	12	LIFE IP Natureman	2021	Realiseret
C2 Rydning af uønsket vegetation	3,3	LIFE IP Natureman	Forår 2021	Realiseret
C3 Etablering af hensigtsmæssig hydrologi	10,4	LIFE IP Natureman	Sommer-efterår 2021	Planlagt
E5 Naturpleje som driftsgren	12	LIFE + Landbrugsstyrelsen	Sommer 2021	Planlagt

Flere lodsejere har henvendt sig og vist interesse i at rydde deres arealer og få dem afgræsset. Det skal derfor undersøges, hvor det er muligt at få andre arealer hegnet ind og ryddet (læs mere under afsnit 5. *Muligheder i området*).

3. Yderligere forundersøgelser

3.1. Hydrologiske og botaniske forundersøgelser

Lodsejere har generelt været positive over for at gennemføre hydrologiske forundersøgelser efter de første lodsejerinddragelser. Der er flere arealer inden for projektområdet, der er blevet solgt siden den første lodsejerinddragelse, og der er derfor behov for at inddrage nye lodsejere og informere om projektet. Skive Kommune vil kontakte lodsejere med henblik på at undersøge interessen og mulighederne for at igangsætte en hydrologisk undersøgelse i området.

Projektområdet indeholder mange grøfter, og den seneste kortlægning i området viser, at der er uhensigtsmæssig hydrologi for samtlige rigkær i moderat tilstand, der svarer til 75 % af rigkær i området. Desuden viser kortlægning, at 2 ud af 3 rigkær mangler drift eller der er utilstrækkelig drift.

Hovedparten af rigkærene viser dog kun tegn på svag afvanding, og der er derfor behov for at undersøge, om det er hydrologien, der er den største forhindring for at rigkærene opnår en gunstig bevaringsstatus, eller om det er manglende drift.

Skive Kommune forventer at gennemføre hydrologiske og botaniske forundersøgelser i området, der skal beskrive muligheder for og konsekvenser af at etablere en mere naturlig hydrologi i området og en mere hensigtsmæssig naturpleje.

Forundersøgelsen skal belyse, hvordan hydrologien er i området, og om der er hydrologiske problemer i området, der påvirker rigkærene negativt. Desuden skal det afklares, hvilke muligheder der er for at forbedre rigkærenes tilstand, samt hvor der er gode forudsætninger for at nye rigkær-lokaliteter kan opstå med hjælp af tiltag. Forundersøgelsen skal også kunne belyse, hvilke hydrologiske konsekvenser det har for området og for områdets pleje, da det sidste er afgørende for, at rigkærene opnår en bedre naturtilstand.

3.2. Ejendomsmæssige forundersøgelser

Projektområdet indeholder mange små matrikler. I 2019 blev det undersøgt, om der var interesse blandt lodsejere i at lade deres arealer indgå i en jordfordeling. Der var i alt fem lodsejere, der på det tidspunkt udtrykte interesse for at indgå i en jordfordeling.

Corona situationen har besværliggjort mulighed for at kontakte lodsejere, men det vurderes at det stadig er relevant at genoptage processen.

Det skal således undersøges nærmere, hvor det er muligt at begynde en proces, da det kan være afgørende for at gennemføre nogle af tiltagene i området. Da der er nye lodsejere i området, skal det undersøges, om jordfordeling kunne være relevant for dem.

4. Komplementære projekter

Følgende ordninger vurderes at være relevante at arbejde med:

4.1. Sammenhængende arealer i Natura 2000

På grund af den tidligere interesse blandt lodsejere i ordningen, skal det undersøges, om der er nye arealer, hvor der kan søges om tilskud.

Ordningen giver tilskud til at sammenbinde naturtyperne rigkær, kildevæld, kalkoverdrev og surt overdrev. Projektområdet indeholder både rigkær, kildevæld og surt overdrev, og tilskudsordningen understøtter derfor Natureman's mål om at sikre sammenhæng mellem naturarealer.

Tilskud til ekstensivering af arealer er økonomisk attraktiv for lodsejere, der vil tage deres jord ude af drift, og gør det attraktiv for dem at lade deres arealer indgå i naturplejeprojekter.

Der vil desuden arbejdes for, at de arealer som har fået tilskud, får en hensigtsmæssig pleje, således at man forbedrer naturtilstanden af eksisterende naturtyper og skaber gode forudsætninger for at de kan brede sig.

4.2. Rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning

I forbindelse med møderne med lodsejere blev der spurgt til, om der var interesse i at lade deres arealer afgræsse. Der er en række lodsejere, der har vist interesse for afgræsning. Desuden er der lodsejere, der senere hen har henvendt sig til kommunen og udtrykt interesse for at rydde deres arealer.

Tilskudsordningen giver mulighed for at få indhegnet store arealer og rydde dem for uønsket opvækst, og vurderes derfor at være relevant i projektet.

Tilskudsordningen støtter Natureman's mål om at forbedre naturtilstand af rigkærene ved at rydde uønsket opvækst og etablere en hensigtsmæssig drift på arealerne.

5. Muligheder i området

5.1. Afgræsning

Der er en række arealer, som har fået tilskud til sammenbinding af naturarealer og hvor det er relevant at undersøge muligheden for at arbejde videre med græsningsprojekter. To lodsejere har efter den første lodsejere inddragelse udtrykt interesse i at arbejde videre med dem.

Der er således stadigvæk interesse for græsningsprojekter, og der skal derfor arbejdes videre med at søge om tilskud til hegn og græsningsfaciliteter, hvor det er muligt. Hvor det ikke er muligt at opnå tilskud fra Landbrugsstyrelsen, vil der være behov for at supplere med LIFE midler.

På grund af lodsejernes interesse er det muligt at samle arealer i store driftsenheder. Bilag 3 viser den planlagte hegn samt andre mulige indhegninger.

Tidsplan

1. Sommer 2021

Landbrugsstyrelsen er i gang med at behandle ansøgninger om tilskud til forberedelse til afgræsning, og det vides ikke endnu, om ansøgningen opnår tilskud. Hvis tilskuddet ikke opnås, skal der arbejdes for at betale projektet med LIFE midler.

Målet er at få opsat den planlagte hegn og få området afgræsset i 2021.

2. 2021/2022

Kontakt lodsejere med henblik på at undersøge, hvor det er muligt at få samlet store arealer og få dem afgræsset. I processen skal der findes dyreholdere og findes en model for, hvordan der kan laves aftale med lodsejere. Da der er kommet nye lodsejere i projektområdet, skal der arbejdes videre for at oplyse dem om muligheder i projektet.

3. 2021/2022

Hvis det er lykkedes at få samlet arealer til afgræsning, hvor det er muligt at søge om tilskud, skal der søges om tilskud til forberedelse til afgræsning.

Hvor det ikke er muligt at søge om tilskud, skal der suppleres med LIFE midler.

4. Forår 2022

Opsætning af hegn og græsningsfaciliteter.

Processen med at kontakte lodsejere, undersøge om tilskudsmuligheder mm. gentages efter behov i de følgende år.

Mulige effekter

Det forventes at naturpleje i form af græsning vil medføre til, rigkærene der er i moderat tilstand på grund af tilgroning med høje urter/græsser, får en bedre naturtilstand.

På arealer, hvor der er gode forudsætninger for rigkær (høj grundvandsstand), er en mulig effekt, at arealer med rigkær på sigt kan opstå eller brede sig, hvis arealet er i tilknytning til eksisterende rigkærsarealer.

5.2. Rydning

Skive Kommune har modtaget henvendelser fra lodsejere der ønsker at rydde områderne for uønsket opvækst. Det skal undersøges, hvor det er muligt at rydde og sikres, at det sker på en hensigtsmæssig måde. Desuden skal der indtænkes i projekter, at rydningen ikke i sig selv er nok til at vedligeholde områderne lysåbne, og der skal således arbejdes for at der kommer en form for pleje på arealerne efterfølgende, der kan begrænse opvækst i at komme igen.

Der er inden for projektområdet udpeget arealer, hvor det er muligt at søge om tilskud til rydning. Der skal derfor arbejdes videre med ansøgninger om tilskud til rydning, hvor det er muligt. Hvor det ikke er muligt at opnå tilskud, vil der være behov for at supplere med LIFE midler.

Bilag 4 viser områder, som er udpeget til tilskud til rydning.

Tidsplan

1. 2021/2022

Kontakt lodsejere med henblik på at undersøge, hvor det er muligt at få ryddet arealer samt afklare, hvordan områderne kan efterfølgende plejes. Processen køres parallelt med lodsejerkontakt i forbindelse med græsningsprojekter.

2. Efteråret 2021/2022

Hvis det er muligt at rydde arealer som også plejes, arbejdes der for at sende en ansøgning om tilskud.

Hvor det ikke er muligt at søge om tilskud, skal der suppleres med LIFE midler.

3. 2022/ 2023

Rydning af arealer for uønsket opvækst.

Processen med at kontakte lodsejere, undersøge om muligheder mm. gentages efter behov i de følgende år.

Mulige effekter

Den seneste basisanalyse for området angiver, at en af årsagerne til at rigkærene i Natura 2000-området har moderat naturtilstand er manglende pleje, der medvirker til tilgroning med høje urter/græsser og vedplanter.

Rydningen vil have en positiv påvirkning på rigkærene, idet det vil hindre tilgroning af arealerne og vil genoprette den lysåbne vegetation, der er karakteristisk for naturtypen.

Desuden vil rydning gøre det lettere for dyrene at vedligeholde arealerne lysåbent, idet de har det nemmere ved at spise de nye skud end at gnave i de store træer.

5.3. Naturlig hydrologi

På grund af interesse fra en lodsejer, er der planlagt et hydrologiprojekt. Projektet kan bruges som demonstration for andre lodsejere i området, der på sigt kan deltage i lignede projekter.

De hydrologiske forundersøgelser skal vise, hvor det er muligt at gennemføre tiltag, der kan genskabe en mere naturlig hydrologi i området, som beskrevet i afsnit 3.1. De berørte lodsejere skal informeres om

muligheder og der skal undersøges, om der er interesse blandt lodsejere til at gennemføre tiltag, der kan genskabe en mere naturlig hydrologi.

Forundersøgelser og gennemførelse af projekter forventes at blive finansieret af LIFE midler. Hvis der kommer tilskudsordninger, der kan bruges til formålet, vil de blive anvendt.

Tidsplan

1. 2021/2022

Oplysning til lodsejere om forundersøgelse samt inddragelse af nye lodsejere. Igangsættelse af hydrologiske forundersøgelser.

2. 2022

Resultaterne fra forundersøgelser er klar. Ejendomsmæssige forundersøgelser igangsættes – undersøg interesse blandt lodsejere og konkretisere tiltagene herefter.

3. 2022/2023

Gennemførelse af tiltag.

Mulige effekter

Afvanding i området en af årsagerne til, at hovedparten af rigkær i projektområdet har en moderat naturtilstand. En naturlig hydrologi med terrænnært grundvand er kernen til, at rigkær kan opstå. Hvis der er grøfter eller dræn, der forhindrer det, er lukning af disse eller omlægning en let måde at forbedre naturtilstanden af rigkærene på.

Ved at gennemføre det planlagte hydrologiprojekt forventes, det at de naturlige vådområder forekommer igen, og at de eksisterende våde naturtyper som findes i området, får bedre betingelser for det naturlige planteliv, der er tilknyttet til dem. Desuden vurderes det, at der er potentiale for at genskabe et areal med naturtypen rigkær.

5.4. Jordfordeling

På grund af interesse blandt lodsejere til jordfordeling, skal der arbejdes videre med den mulighed. Dette er allerede beskrevet i afsnit 3.2.

Hvis den ejendomsmæssige forundersøgelse viser, at der er flere lodsejere der er interesseret i det, skal det undersøges nærmere, hvordan man kan gøre det. Det forventes at gøre i samarbejde med Landbrugsstyrelsen.

Finansieringen af en evt. jordfordeling skal afklares nærmere.

Bilag 5 angiver, hvilke lodsejere der er interesseret i at lade deres arealer indgå i en jordfordeling.

Tidsplan

1. 2021/2022

Undersøge interesse for jordfordeling blandt nye lodsejer. Genoptag kontakt med lodsejere, der tidligere har vist interesse for det.

2. 2022/2023

Jordfordeling.

Mulige effekter

Jordfordeling vil gøre det lettere for både dyreholdere og lodsejere at lave aftaler og have en drift på arealerne.

5.5. Formidling og rekreative faciliteter

Skive Kommune arbejder på at få etableret en naturpark, *Naturpark Flyndersø og Sønder Lem Vig*, hvor projektområdet indgår. Skive Kommune vil i den anledning få mulighed for at markedsføre området og søge midler til udviklingsprojekter bl.a. inden for friluftsliv, natur og formidling. Derfor er det oplagt at etablere et samarbejde mellem Naturparken og LIFE projektet omkring især formidling og rekreative faciliteter i området.

Det er ikke undersøgt endnu, hvorvidt der er interesse blandt lodsejere til yderligere rekreative faciliteter i området, og derfor er der ikke lagt en tidsplan for denne mulighed.

Der vil i forbindelse med lodsejermøderne undersøges, hvilke muligheder der er for at arbejde videre med denne mulighed.

6. LIFE IP Natureman aktioner til projektet

På baggrund af ovenstående, vurderes følgende aktioner fra LIFE IP NATUREMAN at skulle tages i brug:

A1 Forundersøgelser, interessekortlægning samt forberedelse af projekter og udbud

A2 Udarbejdelse af ansøgninger samt projektudvikling

C1 Etablering af afgræsning

C2 Rydning af uønsket opvækst

C3 Etablering af hensigtsmæssig hydrologi

C4 Særlig pleje af arter og naturtyper

C6 Jordfordeling

C8 Stier

C9 Afsætning af kød fra naturpleje

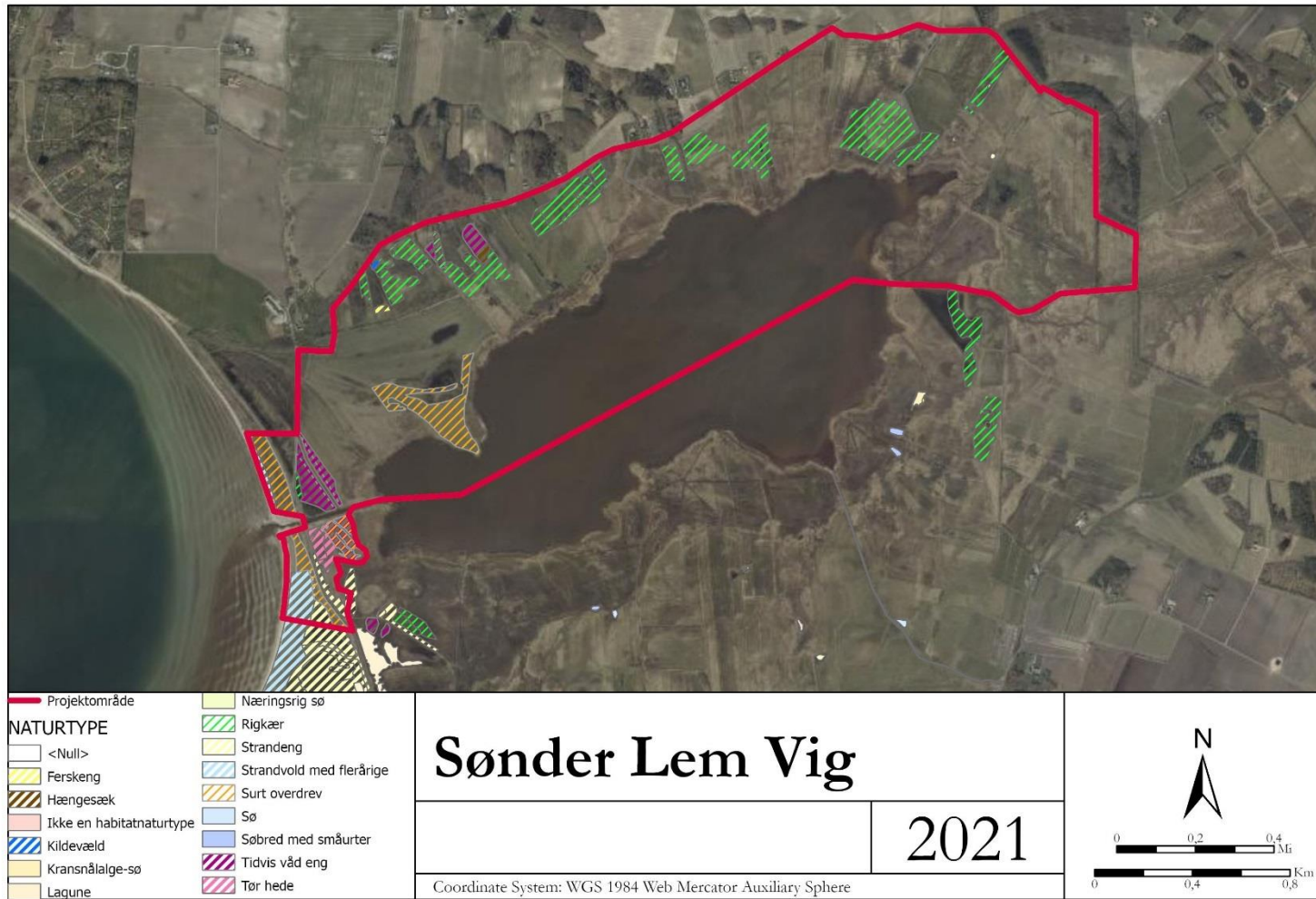
D1 Monitorering af udvalgte naturtyper og arter

E2 Information og formidling

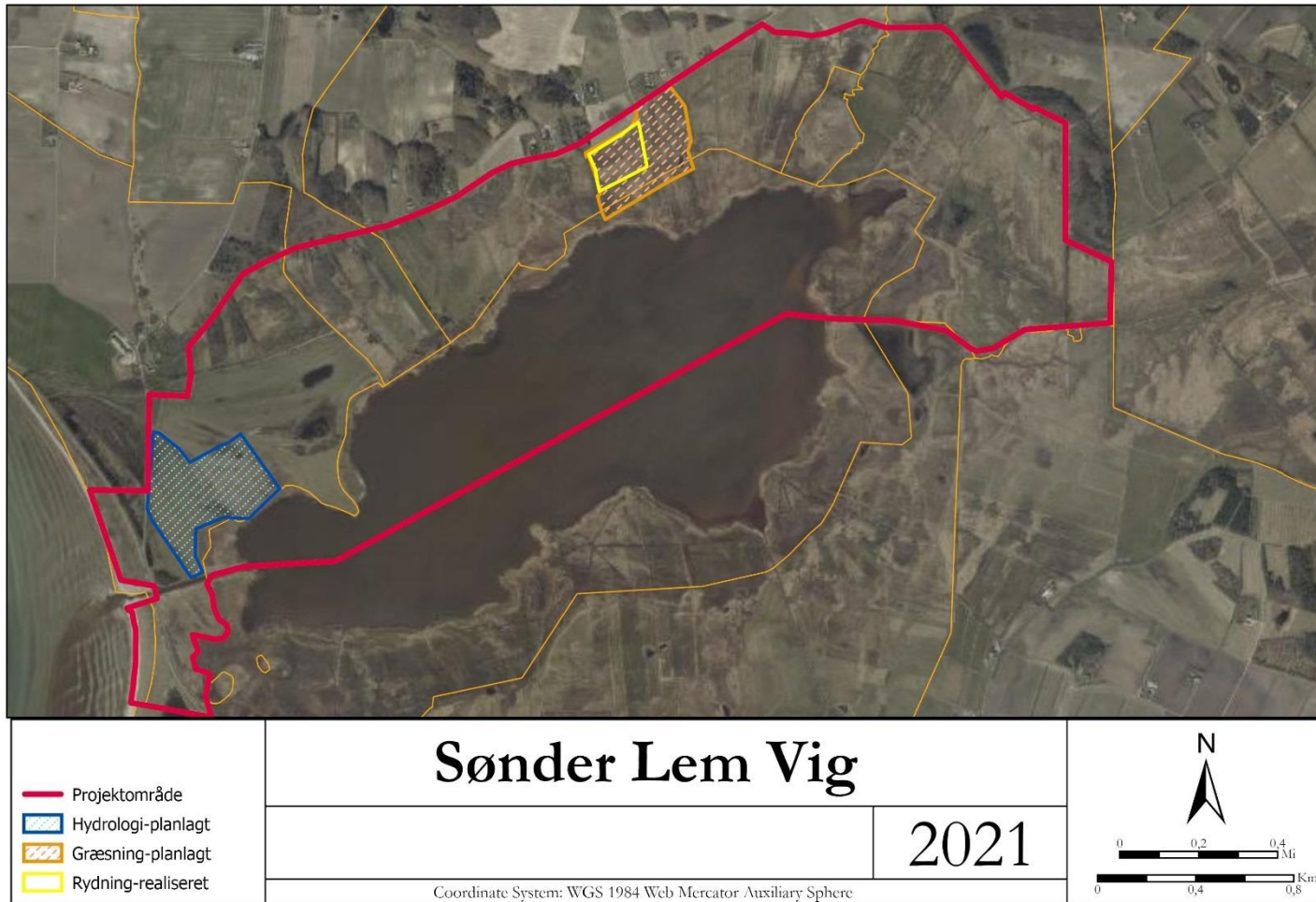
E3 Kapacitetsopbygning

E5 Naturpleje som driftsgren

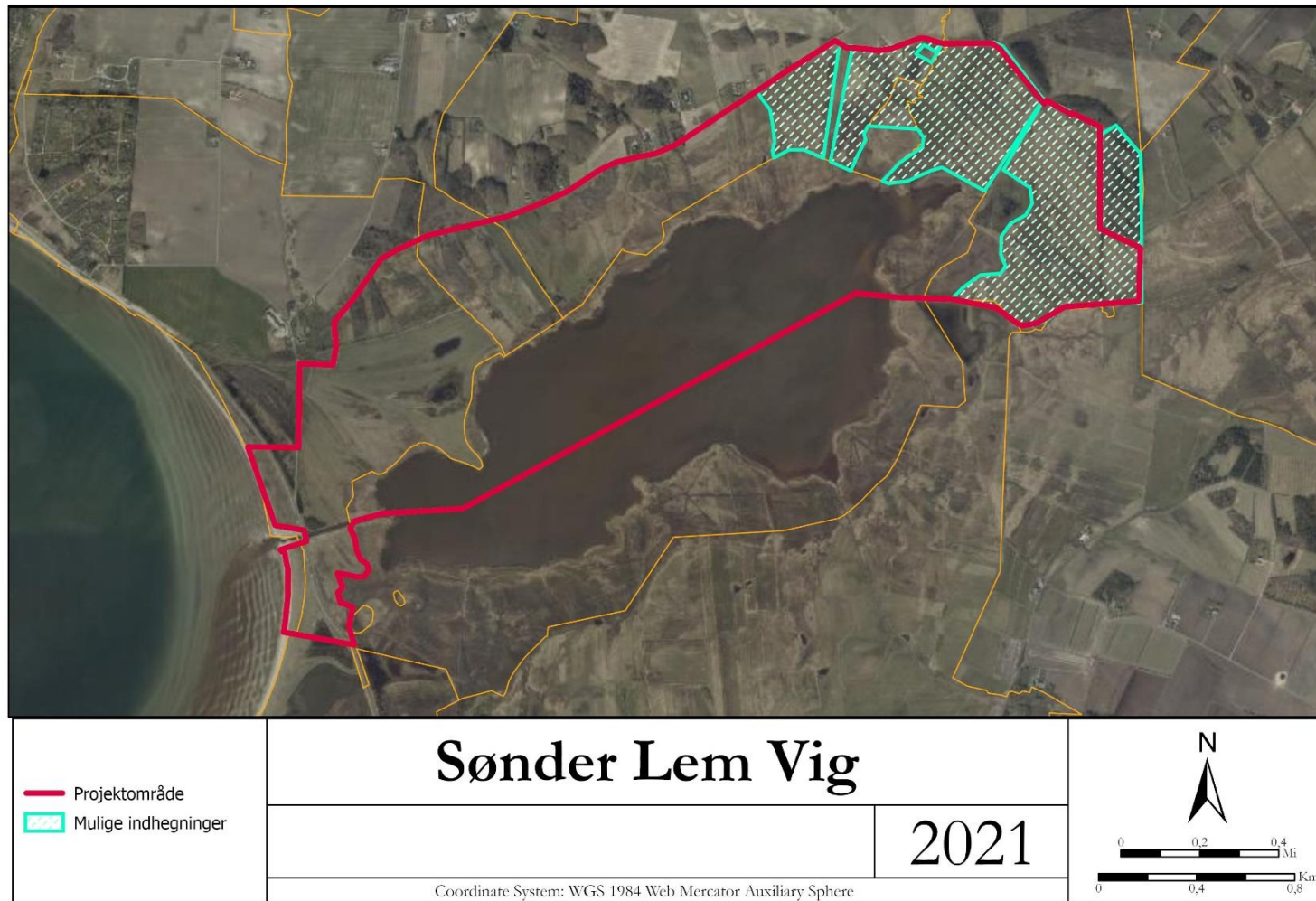
Bilag 1. Kortlagt habitatnatur i projektområdet.

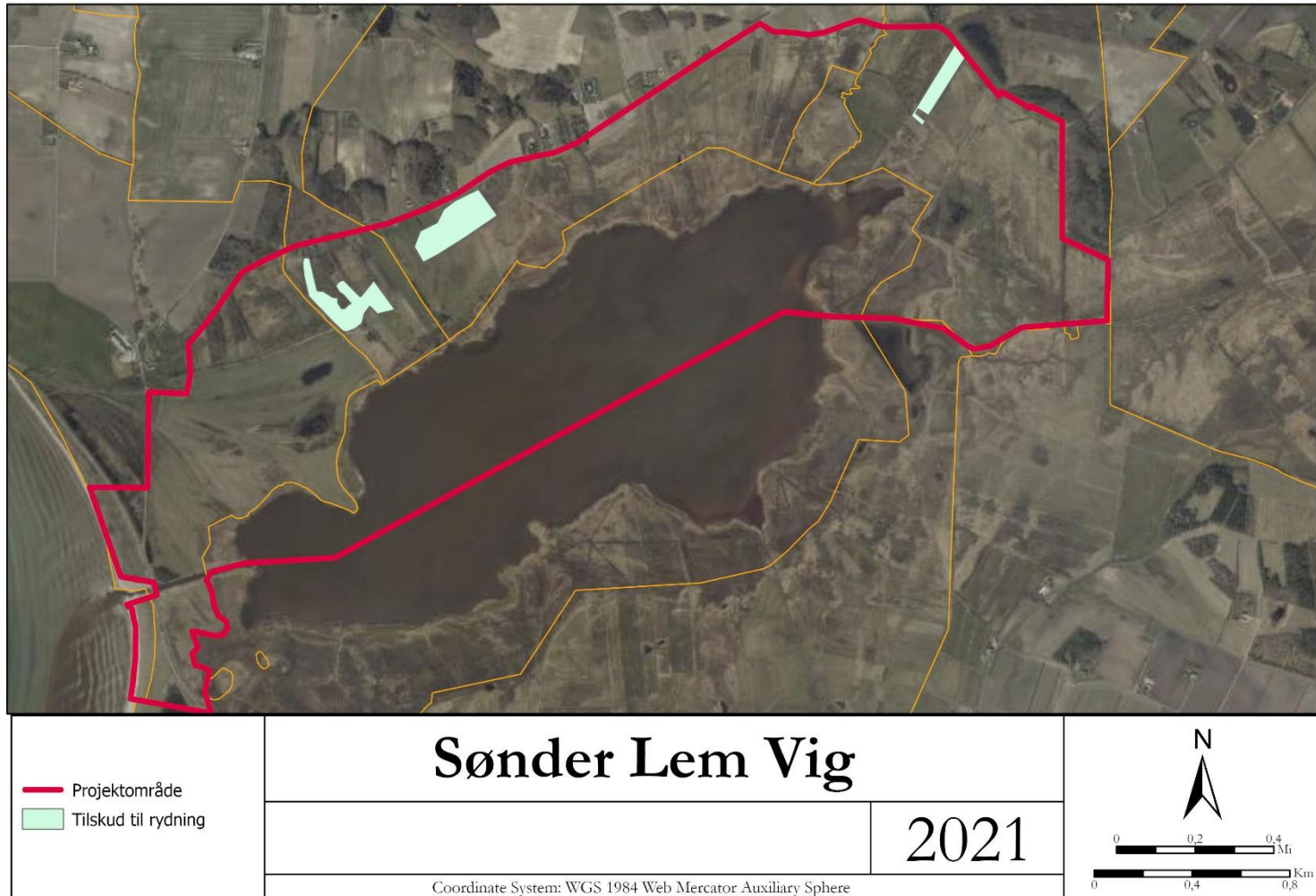
Bilag 2. Kort over planlagte og realiserede aktioner i projektområdet.

Bilag 3. Kort med mulige indhegninger i projektområdet.

Bilag 4. Støtteberettigede arealer til tilskud til rydning fra Landdistriktsprogrammet

Bilag 5. Kort der viser lodsejere, der har vist interesse for jordfordeling

